

ANCUȚA GUȚĂ

**CAMELIA MANOLESCU
(COORD.)**

Coordonatorul colecției *In Honorem*:

Cecilia Mihaela Popescu

Referenții științifici ai colecției *In Honorem*:

Florica Bechet, Universitatea din București

Gheorghe Bîrlea, Universitatea "Ovidius" din Constanța

Elena Croitoru, Universitatea "Dunărea de Jos", Galați

Mihaela Gheorghe, Universitatea "Transilvania", Brașov

Maria Iliescu, Universitatea din Innsbruck, Austria

Nicu Panea, Universitatea din Craiova

Elena Pîrvu, Universitatea din Craiova

Oana Sălișteanu, Universitatea din București

Gabriela Scurtu, Universitatea din Craiova

Rodica Zafiu, Universitatea din București

ANCUȚA GUȚĂ

**CAMELIA MANOLESCU
(COORD.)**

**HOMMAGES OFFERTS
À
SANDA STAVRESCU**

EDITURA UNIVERSITARIA
Craiova, 2017

Copyright © 2017 Editura Universitaria
Toate drepturile sunt rezervate Editurii Universitaria

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

Hommages offerts à Sanda Stavrescu / coord.: Ancuța Guță, Camelia

Manolescu. - Craiova: Universitaria, 2017

Conține bibliografie

ISBN 978-606-14-1339-3

I. Guță, Ancuța (coord.)

II. Manolescu, Camelia (coord.)

81

Volum finanțat din fondurile Facultății de Litere

© 2017 by Editura Universitaria

Această carte este protejată prin copyright. Reproducerea integrală sau parțială, multiplicarea prin orice mijloace și sub orice formă, cum ar fi xeroxarea, scanarea, transpunerea în format electronic sau audio, punerea la dispoziția publică, inclusiv prin internet sau prin rețelele de calculatoare, stocarea permanentă sau temporară pe dispozitive sau sisteme cu posibilitatea recuperării informațiilor, cu scop comercial sau gratuit, precum și alte fapte similare săvârșite fără permisiunea scrisă a deținătorului copyrightului reprezintă o încălcare a legislației cu privire la protecția proprietății intelectuale și se pedepsesc penal și/sau civil în conformitate cu legile în vigoare.

Sanda Stavrescu

TABULA GRATULATORIA

BĂLĂ, Laurențiu – Universitatea din Craiova
CONDEI, Cecilia – Universitatea din Craiova
CONSTANTINESCU, Gheorghe – Universitatea din Craiova
COSTĂCHESCU, Adriana – Universitatea din Craiova
CUCIUREANU, Sonia – Universitatea din Craiova
CUNIȚĂ, Alexandra – Universitatea București
DASCĂLU, Ioana-Rucsandra – Universitatea din Craiova
DINCĂ, Daniela – Universitatea din Craiova
DINU Dana – Universitatea din Craiova
DUȚĂ, Oana – Universitatea din Craiova
DRĂGHICESCU, Janetta – Universitatea din Craiova
FRANȚESCU (CONSTANTINESCU), Ortansa Nina – Collège National
Nicolae Titulescu, Slatina, Olt
GEORGESCU, Rodica Doina – Lycée Théorique *Adrian Păunescu*, Bârca,
Dolj
GUȚĂ, Ancuța – Universitatea din Craiova
IONESCU, Alice – Universitatea din Craiova
LASCU, Ioan – Universitatea din Craiova
MALIȚA, Ramona – Universitatea de Vest, Timișoara
MANOLESCU, Camelia – Universitatea din Craiova
PAOLINI, Michelle – Université *Comenius* de Bratislava
PASCU, Florentina – Universitatea din Craiova
PISOSCHI, Claudia Gabriela – Universitatea din Craiova
PĂNCULESCU, Dorina – Universitatea din Craiova
PÎRVU, Elena – Universitatea din Craiova
POPESCU, Mihaela – Universitatea din Craiova
RĂDUCANU, Elena – Universitatea din Craiova
RĂDULESCU, Anda – Universitatea din Craiova
RĂDULESCU, Valentina – Universitatea din Craiova
SAVA (CODREȘ), Adela – Liceul Tehnologic *Dimitrie Filișanu*, Filiași, Dolj
SIMILARU, Lavinia – Universitatea din Craiova
TEODORESCU, Cristiana Nicola – Universitatea din Craiova

TILEA, Monica – Universitatea din Craiova

TROCAN, Lelia– Universitatea din Craiova

ȚENCHEA, Maria – Universitatea de Vest, Timișoara

URZICĂ (POIANĂ), Mădălina – Colegiul Național Pedagogic *Ștefan
Velovan*, Craiova

LAUDATIO

Doamna conferențiar universitar doctor Ioana Andreia Sanda Stavrescu este Cavaler al Ordinului de stat *Palmes académiques*¹. Domeniile de cercetare în care se remarcă aceasta importantă personalitate a Universității din Craiova sunt: lexicologie și lexicografie, filologie romanică, didactica FLS.

Doamna Sanda Stavrescu este licențiată a Facultății de Litere a Universității din București, în 1955, cu lucrarea *Satire et fiction chez Anatole France* dar este și posesoarea unui certificat de traducător (*Belles lettres*) acordat de Academia română, în 1956. Pasionată de studiile filologice, a beneficiat de o formare continuă (curs post universitar) la Institutul de Lingvistică din București, unde a lucrat între 1955 și 1958 sub conducerea lui Iorgu Iordan (lingvistică romanică) și a lui Tudor Vianu (stilistică).

Spirit enciclopedic, Sanda Stavrescu obține, în 1962, Diploma de Tehnician arhitect iar între 2002 și 2005 urmează cursurile Facultății de Agronomie din Craiova.

Activitatea de cadru didactic universitar a doamnei Sanda Stavrescu a început în anul 1955, la Catedra de Literatură universală, condusă de Tudor Vianu. Din păcate, din motive de «origine socială», a fost înlăturată, după doar o lună, din învățământul universitar, unde avea să revină în februarie 1967, la Iași, la recomandarea profesorului Iorgu Iordan.

La Universitatea din Iași, doamna Sanda Stavrescu a predat, din octombrie 1967, timp de doi ani, cursul *Introduction à la philologie française*, iar în 1968, cursul *Lexicologie et sémantique*. La cursul de lexicologie, doamna Sanda Stavrescu a insistat asupra nivelelor de limbă ale francezei contemporane și asupra tendințelor de dezvoltare ale vocabularului francez. Pentru prima oară în România, a prezentat vocabularul fundamental din perspectiva didactică și a dedicat patru ore de curs limbilor de specialitate.

Din 1973, a predat, la secția de limba franceză B, cursul *Langue française contemporaine*, cu elemente de lingvistică contrastivă, implicând limbile de la specializările A ale cursanților. În 1972-1973, a desfășurat un seminar special la anii terminali, consacrat problemelor de traducere, în cadrul căruia a insistat asupra principalelor divergențe între franceză și română, ajungând la concluzii utile pentru traducători, mai ales pentru traducerea simultană.

Din 1975, ca lector universitar, a predat numeroase cursuri la Universitatea din Craiova. Cel mai important dintre acestea (după aprecierea personală a doamnei profesoare), a fost cursul *Histoire de la langue française* (1977-1987), la anul IV, dar la fel de importante pentru studenți au fost *Langue française pour les spécialités B*,

---

¹ Este un ordin de stat acordat de președintele Franței. Instituită în 1808, răsplătește meritele depuse de unele personalități în educație (https://ro.wikipedia.org/wiki/Ordinul_Palmelor_Academice).

cursul *Méthodologie de l'enseignement du français*, la anul III, specialitățile A și B. Cităm deasemenea *Psycholinguistique* (1982-1985), curs facultativ în care doamna profesoară a insistat asupra noțiunilor de teoria comunicării. Un alt curs facultativ interesant a fost *La Grammaire des cas*.

Nu trebuie să uităm numeroasele cursuri de gramatică franceză și metodologie a FLS, pe care doamna Sanda Stavrescu le-a ținut, de-a lungul anilor, în cadrul formării continue a profesorilor din cele cinci județe ale Olteniei.

O latură importantă a personalității doamnei Sanda Stavrescu este spiritul organizatoric. Acesta i-a permis desfășurarea eficientă a activităților administrative.

Între 1967 și 1989, atât la Iași cât și la Craiova, doamna Sanda Stavrescu s-a ocupat de practica studentescă în cabinete de dactilografie și biblioteci, predându-le studenților noțiuni de punere în pagină, de tehnică a citării, de alcătuire a fișelor bibliografice. La Craiova, studenții au fost familiarizați și cu fișele lexicologice.

Între 1967 și 1989, a fost responsabilă cu activitatea studenților de la Facultatea de litere în cadrul căminelor studențești.

Din 1990, doamna Sanda Stavrescu a fost aleasă șefă a Catedrei de limbi romanice și clasice. Personalitatea domniei sale a marcat fundamental activitatea acestei catedre, prin perseverența cu care a luptat să pună în practică obiective importante pe care și le-a fixat. Fiind o perioadă de renaștere a studiului limbilor moderne, doamna Sanda Stavrescu a recrutat dintre foștii studenți cele mai bine pregătite cadre didactice, asigurându-le o specializare adecvată nevoilor departamentului dar și stimulându-le spiritul de inițiativă. A recreat și organizat secția de limba italiană; a înființat și organizat secția de limba spaniolă.

Răspunzând cerințelor unui învățământ superior modern, a inițiat învățământul informatizat al limbii franceze prin crearea unui laborator de limbi dotat cu multimedia. Aceasta a permis ca, în cadrul facultății, să se dezvolte activitatea de traducere.

Datorită calităților personale, a atras în cadrul catedrei personalități de valoare precum Irina Mavrodin și Tudora Șandru.

A stabilit relații de cooperare interuniversitară cu universitățile Lyon 2, Rennes, Bielefeld, Lille, Torino. A obținut un program *Tempus* de care au beneficiat și departamentul de limba engleză și universitățile din Galați și Iași: s-au obținut burse de formare și logistică (ordinatoare).

Între 1995 și 1999, doamna conferențiar universitar Sanda Stavrescu a fost aleasă membru al senatului universitar. În această calitate a susținut promovarea unei cercetări științifice de înaltă clasă. Exemplul său personal este grăitor în acest sens.

Remarcăm, cu această ocazie, **participarea la mari opere colective:**

Iorgu Iordan și colab., *Crestomația Romanică*, vol I, partea Franceză veche, București, Ed. Academiei, 1968.

Tudor Vianu, Luiza Seche și colab., *Bibliografia limbii române*, București, Ed. Academiei, 1970.

Iorgu Iordan și colab., *Crestomație romanică*, vol. III, partea a 2-a, Franceză literară, București, Ed. Academiei, 1971.

Doamna Sanda Stavrescu este autoarea multor altor lucrări:

Articole publicate

Recenzie la *Limba Franceză*, manual pentru clasa a VIIIa LR, VI, 1957.

Recenzie la *Limba franceză* manual pentru clasa a IX-a, LR, VI, 3/ 1111957.

« A propos de quelques étymologies d'ancien français », in *Etudes romanes*, Bulletin de la Société roumaine de linguistique romane, XI, 1975-1976.

« Grandeur et servitude des dictionnaires bilingues de type encyclopédique », in *Analele Universității din Craiova*, Seria Stiințe Sociale, 1988.

Comunicări internaționale

« Le superlatif absolu dans les langues romanes », le XVIIe Congrès de linguistique Romane, 1996, Palermo.

Traduceri

Jean A. Reim, *Arta chineză*, București, Meridiane, 1966.

M. F. Briquet, *Arta etruscă*, București, Meridiane, 1967.

J. E. Muller, *Pictura moderna*, București, Meridiane, 1968.

J. R. de Lasarte, *Arta romanică din Catalonia*, București, Meridiane, 1968.

G. Lawrence, *Arta Indiei*, București, Meridiane, 1972.

A. de Musset, *Povestiri*, Ed. Minerva, BPT, București, 1972.

Tatiana Slama Cazacu, *Introduction à la psycholinguistique*, Lyon, 1975.

Zweig, Stefan, *Casanova*, Ed. Varlaam, Craiova, 1992.

Doamna conferențiar universitar Sanda Stavrescu desfășoară și în prezent o bogată activitate științifică și culturală: conferințe, articole editoriale, îngrijirea publicării diverselor manuale, participări la colocvii naționale și internaționale.

Nenumăratele serii de absolvenți ai Facultății de Litere din Craiova, foști studenți-actuali profesori de limba franceză își exprimă, și pe această cale, respectul și recunoștința pentru munca științifică, didactică și educativă prin care remarcabilul profesor universitar Sanda Stavrescu i-a format.

Editorii

LE FRANÇAIS EN ROUMANIE – UNE LANGUE EN DANGER

Sanda Stavrescu
Université de Craiova
sstavrescu@yahoo.com

Ces remarques¹ sont issues du besoin de faire le point sur la situation des langues internationales en Roumanie et, par extension, dans les pays de l'Est, dans les conditions où l'anglais a remplacé le français dans les relations diplomatiques, tout en s'assurant la suprématie dans le commerce et le multimédia.

Un aperçu historique concernant l'étude des langues étrangères en Roumanie doit être présenté en bref ci-dessous. La percée vers l'Europe des Principautés roumaines s'accroît au XVIIIe siècle et implique la connaissance des langues internationales – en fait européennes – par les classes dirigeantes du pays. Le français (langue internationale déjà reconnue) commence donc à être enseigné à la cour, tandis que dans le commerce l'allemand côtoie le turc. Au XIXe siècle, le français devient la première langue d'apprentissage à l'école dans les Principautés roumaines, tandis que l'allemand l'est en Transylvanie. Dans les écoles les plus réputées, l'anglais fait son apparition – timide et un peu snob – à la fin de ce XIXe siècle. Mais le français reste la seule langue obligatoire dans les lycées et le bien connaître est, dans la première moitié du XXe siècle, une obligation sociale, un laissez-passer indispensable pour être reçu dans la haute société aussi bien que par l'élite intellectuelle. Les professeurs de français – jouissant alors de facilités offertes par les deux gouvernements – sont, pour la plupart, des professeurs d'élite.

Ni l'essor de l'allemand pendant la guerre (on a essayé d'imposer cette langue dans toutes les écoles) ni celui du russe, après 1944, n'ont pu enrayer, jusqu'en 1990, cette position dominante du français en Roumanie.

Vers 1993 encore, sur un sondage que nous avons fait à cette époque, 95 % des élèves de l'Olténie étudiaient le français, 65-70 % comme première langue et le reste comme seconde langue. Le russe était, depuis 1957 déjà et 1968 encore, en chute libre, l'allemand était en regrets depuis en 1944, tandis que l'anglais, l'italien (ces deux derniers dans les lycées spécialisés) en léger progrès.

Aujourd'hui, à l'orée de l'an 2000, c'est le français qui, en société comme dans les écoles, coule à pic. Mais ce phénomène a des racines dans la situation d'après guerre. En voila, d'après moi, les principales raisons :

---

¹ En tant que chef du Département des langues romanes, Madame Sanda Stavrescu a été toujours préoccupée par l'évolution du FLE dans la région de l'Olténie. Nous considérons que les paroles de notre ancien chef de département sont valables encore aujourd'hui.

- la lutte de classe, généralisée après 1947, et l'anti européenisme gouvernemental font que l'emploi du français en société devienne souvent un péril pour ceux qui en usaient et donc affirmaient leur appartenance à un certain milieu, mais sans que pour cela le russe accède à une meilleure position, vu le refus viscéral des Roumains envers cette langue « de l'envahisseur », chose peu logique d'ailleurs : c'est une belle langue parlée par des centaines de millions de gens qui nous sont voisins. Le français reste donc lu, plutôt que parlé. C'est un refuge des intellectuels et même, parfois, une forme d'opposition. Cela a fait que les fautes de lecture se multiplient ;
- la généralisation de l'enseignement – vers 1957 – qui déclenche une crise d'enseignants, est comblée par les cours universitaires à distance, dont la valeur et les résultats sont douteux. En dépit du nombre agrandi de postes et d'élèves, le français – vu la médiocrité des enseignants formés pour l'enseigner – perd plutôt qu'il ne gagne, et l'idée qu'une langue ne peut pas être apprise à l'école se renforce ; les langues étrangères perdent donc de poids, dans l'opinion des organismes scolaires, ce qui a comme résultat la situation des professeurs de rang deux pour ceux qui enseignaient la langue ;
- après 1975 (en dépit d'une bonne période de redressement entre 1965 et 1974) s'installe l'idéologie que les langues étrangères doivent être apprises pour faire l'apologie du communisme à l'étranger et non pour connaître la mentalité et les succès des peuples qui les parlent. Cela réduit fortement – les méthodes d'alors, fondées sur les exercices structuraux y aidant – la motivation des élèves et explique grandement la perte de qualité du français parlé par les Roumains ;
- la surenchère (politique) sur notre latinité et le fait que la compréhension écrite du français est beaucoup plus aisée que celle orale – d'ailleurs rarissime comme occasion – fait que tout le monde croit savoir parler le français, qui devient un roumaino-français plein d'interférences et de formes vieilles et abandonnées.

En plus, l'équipement existant en livres vieillit aussi et s'appauvrit ; pratiquement on ne peut pas le remplacer. Le livre français – qu'on avait pu en quelque mesure, et à des prix raisonnables, acheter entre 1969 et 1974 – disparaît du marché. La dictature de Ceausescu – incapable d'apprendre une langue étrangère et soutenu par un fidèle ministre de l'enseignement qui déclarait ne pas en avoir eu besoin dans sa carrière – fait sentir ses dents par la réduction extrême du nombre d'étudiants en langues étrangères. Les professeurs d'élite disparaissent, toute l'équipe vieillit, humiliée et pessimisée.

Malheureusement, 1989 ne vient pas avec des changements spectaculaires, car ce sont d'autres langues internationales et/ou européennes qui vont en profiter, en dépit du chiffre élevé d'élèves apprenant encore le français.

Toutes les autres langues européennes y gagnent – et surtout l'anglais. On apprend l'anglais n'importe comment, avec beaucoup de professeurs-imposteurs (car ils ont souvent un niveau minable, linguistique aussi bien que culturel, mais ...), en apprentissage autonome ou en compagnie d'étrangers non anglophones, qui le maltraitent. On ne peut plus dire *floricel*, mot unanimement connu par les Roumains – c'est péjoratif et mauvais pour le commerce ! – mais *pop-corn*. Et la liste peut s'allonger à l'infini ...